

Universitätsbibliothek Wuppertal

Danielis Chamieri Delphinatis Panstratiæ Catholicæ, sive Controversiarvm De Religione Adversvs Pontificios Corpvs.

Tomis quatuor distributum. : cum indicibvs necessariis.

Supplementum Tomi Quarti De Sacramentis, Et Tomus Quintus De
Ecclesia

Chamier, Daniel

[Frankfurt, Main], 1629

Oeconomia panstratiæ Catholicæ. Dispositio generalis

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-932](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-932)

OECONOMIA PANSTRATIÆ CATHOLICÆ. DISPOSITIO GENERALIS.

DANSTRATIÆ Catholica primo agit de canone fidei Christianæ, seu fundamento, tom. I. tum de reliqua doctrina, cuius ex eo canone constat certitudo.

Istius doctrinæ *κεφάλαια γενικότερα*, siue loci communes sunt duo: vnum de Deo, eiusque cultu, tom. II. alterum de homine, qui Deum debet colere.

Homo consideratur vt corruptus & instauratus: ita nempe, vt corruptionis, & instauracionis siue reparacionis causa & natura explicentur tom. IV. instrumenta reparacionis duob. tomis reliquis.

Instrumenta reparacionis sunt partim sacramenta tom. IV. partim prædicatio verbi in Ecclesia, tom. V.

Et hanc quidem methodum author indigitat tom. 4. lib. 1. cap. 1. §. 2. Sed paulo aliter procedit tom. 3. lib. 10. cap. 1. §. 1. 2. vbi reparacionis naturam expendit partim in singulis, partim in omnibus Christianis. Reparatio in singulis Christianis consideratur quantum ad partes, effecta, & externa instrumenta, quæ sacramenta appellantur. In omnibus consideratur, quatenus omnes & singuli fideles constituunt vnum corpus, quod est Ecclesia.

Atque hæc est dispositio generalis: videamus specialem in singulis tomis.

TOMVS I. DE CANONE.

Primus locus communis huius Panstratiæ est de canone. Canon fidei Christianæ spectatur in natura, & vsu suo.

Natura Canonis est in ipsius autoritate & perfectione. Circa canonis aut horitatem duæ sunt controuersiæ: prima, quisnam sit canon fidei Christianæ, quæque & quanta sit canonis huius autoritas: altera, vnde sit ista autoritas.

Prima controuersia tractatur *καθ' ὅλον, & ἀνά μέγεθος. καθ' ὅλον*, seu in genere, spectatur thesis, & antithesis. Thesis hæc est: Sola Scriptura sacra est norma, regula, & mensura fidei Christianæ, adeoque supremus iudex controuersiarum ad eam fidem pertinentium. Hæc thesis pertractatur lib. 1. capitibus 22.

Antithesis hæc est: Neque Ecclesia, neque Episcopus Romanus est regula fidei, aut summus controuersiarum omnium iudex.

Prima pars huius antithesis tractatur lib. 2. ita vt Papistarum argumenta, concludentia, Ecclesiam esse fidei regulam, atq; adeo summum controuersiarum iudicem in negotio religionis, recitentur & examinentur à cap. 1. vsque ad 10. inde vsque ad finem libri, hoc est, c. 16. proferantur argumenta nostra, concludentia, Ecclesiæ hanc tantam autoritatem falso tribui.

Secunda pars istius antithesis edisseritur lib. 3. ita vt primo ventilentur argumenta Papistarum, qui ad Episcopum Romanum, id, quid quid est iuris, vno conatu tandem deuoluunt, à cap. 1. vsque ad 6. deinde recitentur argumenta Catholicorum contra illam sententiam, inde vsque ad finem libri, hoc est, c. 14.

Ανά μέγεθος, siue in specie, canon spectatur in singulis suis libris, lib. 4. & 5. vbi primo indicatur differentia librorum canonicorum & apocryphorum, lib. 4. cap. 1. deinde numerus librorum canonicorum subducitur, c. 2. denique argumenta vtriusque partis in medium adferuntur: ita vt Papistarum argumenta pro autoritate librorum controuersorum examinentur, inde à c. 3. lib. 4. vsque ad c. 9. seu vltimum: Catholicorum vero argumenta contra istam commentitiam autoritatem recitentur & vindicentur toto lib. 5. capitibus 15.

Hactenus euentilata est prima controuersia de autoritate canonis, quod nempe sola Scriptura sacra sit canon fidei: sequitur secunda, vnde sit autoritas ista.

Autoritas canonis est ab ipsius natura, hoc est, ab eo, quod profectus est à Spiritu S. lib. 6. c. 1. non vero à testimonio Ecclesiæ, cap. 2.

Prior illa sententia est Catholicorum: posterior, Papistarum. Argumenta pro sententia Catholicorum sunt lib. 6. cap. 3. vsque ad

8. contra sententiã Papistarum, sunt inde à c. 8. vsq; ad c. 20. seu finem libri 6. Argumenta Papistarum pro sua sententia examinantur l. 7. c. 11.

Vindicata libris canonicis autoritate sua, sequitur de perfectione canonis: vbi primo status controuersiæ proponitur lib. 8. c. 1. deinde perfectio canonis probatur c. 2. vsque ad 11. tertio traditiones Papistarum impugnantur, inde à cap. 11. vsque ad finem huius libri, seu ad c. 16. denique argumenta Papistarum de imperfectione Scripturæ, pro traditionibus, examinantur lib. 9. capitibus 22.

Et ita quidem canon spectatur per seipsum in natura sua: sequitur vt quis sit eius vsus inter Christianos, inquitamus.

Vsus canonis consistit primo in legendis Scripturis diuinis, deinde in illis intelligendis atque interpretandis.

De lectione Scripturæ sacre quæritur inter nos & Papistas, An librorum sacrorum lectio sit omnibus permittenda.

Status huius quæstionis proponitur lib. 10. c. 1. argumenta pro nostra thesi affirmante recitantur à cap. 2. ad 6. argumenta pro thesi Papistarum negante examinantur, inde à c. 6. vsque ad c. 10. seu finem huius libri.

Intell. ctus & interpretatio Scripturæ sacre est in verbis, vel sententiis. Verba, quibus à Spiritu sancto libri sacri concepti sunt & editi, vel Hebræa sunt, vel Græca. Hæc itaq; vt intelligantur ab omnib. & singulis Christianis, necesse est vt Scriptura sacra vertatur è lingua originali in vernaculam. Hinc ista duo veniunt in quæstionem: vnum, an ius & fas sit Scripturæ sacre libros in quamlibet linguam vulgo cognitam transferre: alterum, quam a sit, aut esse debeat istarum translationum in Ecclesia autoritas.

De primo capite tuemur sententiam affirmantem, Papistæ negantem. Sententia nostra affirmans confirmatur lib. 11. c. 1. 2. 3. 4. 5. & ab exceptionibus aduersariorum defenditur, c. 6. Papistarum argumenta examinantur à c. 7. ad 14. seu vltimum huius libri.

Secundum caput ita tractatur, vt primo variae Bibliorum editiones, quarum aliæ sunt originales & authenticæ, aliæ transumptæ & non-authenticæ, commemorentur, lib. 12. c. 1. deinde tres controuersiæ de istis editionibus attingantur c. 2. deniq; singulæ istæ controuersiæ pertractentur: è quibus prima est de Hebraica veteris, Græcaque N. T. editione: secunda, de Græca versione Septuaginta Interpretum: tertia, de Latina vulgata versione.

Prima controuersia status est. An summa & authentica sit autoritas librorum V. & N. Test. in lingua original, hoc est, Hebraica & Græca, lib. 12. c. 2. Thesis nostra affirmans probatur c. 3. 4. 5. 6. thesis Papistarum negans varijs argumentis confirmata examinatur à c. 7. vsque ad finem huius libri, seu c. 13.

Secunda controuersia, quæ est de Græca Veteris Testamenti editione, quam vulgo appellamus LXX. Interpretum, ventilatur lib. 13. capitibus 11.

Tertia controuersia, quæ est de autoritate vulgatæ editionis Latinæ, occupat librum 14. cap. 13.

Pertinet hæc ita controuersis, quæ pertinent ad eam Scripturæ sacre interpretationem, quæ verba spectat, soletque appellari versio siue translatio: sequitur vt eam partem tractemus, quæ pertinet ad ipsam verborum sententiam. Quæ interpretatio est inuestigatio sensus Scripturæ sacre.

Circa hanc interpretationem se offerunt tria controuersiæ capita, Primum est de sensu Scripturæ, an is vnicus sit vel multiplex, lib. 15. c. 1. 2. 3. secundum est de perspicuitate, tertium de ratione interpretanda Scripturæ.

De perspicuitate Scripturæ primo proponitur status controuersiæ lib. 15. c. 4. deinde argumenta nostra pro ista perspicuitate recitantur & allentur à c. 5. vsque ad 13. denique argumenta Papistarum pro obscuritate Scripturæ examinantur à cap. 13. vsq; ad 18. adeoque finem h. l.

De ratione interpretanda Scripturæ duo quærentur: vnum, cuiusnam sit Scripturam interpretari: alterum, quæ sit optima ratio siue via interpretandi.

Ad primum caput responderet, cui libet Christiano ius esse, vt legere, sic interpretari Scripturas, seruatim tamen diuersarum editionum

OECONOMIA PANSTRATIÆ CATHOLICÆ.

cationum & variorum donorum gradibus, libro 16. capit. 1. 2. 3.

Quod attinet ad alterum caput, *Via interpretationis* alia est interna, quæ ab ipsa Scriptura Scripturæ sensum expiscatur, cap. 4. alia externa, quæ ad iumenta cōquirunt extra Scripturam, puta à rebus, & testibus, quorum varii sunt ordines, videlicet pastores & doctores, veteres, & concilia, c. 5. Ex duabus hisce vijs prior est certissima, cum nempe ab ipsa Scriptura sumitur ratio interpretationis, c. 6. 7. non vero consensus Patrum, vt volunt Papistæ; quorum argumenta refelluntur à c. 8. ad finem h. l. hoc est c. 11.

TOMVS II. DE DEO DEIQVE CVLTV

Secundus locus communis huius Panstratiæ habet controuersias de Deo, & eius cultu.

In Deo consideratur communiter Trinitas, & singulariter Filij incarnatio.

In Trinitate sacrosancta occurrunt personæ, & attributa deitatis.

De personis proponitur confessio Catholicorum, lib. 1. c. 1. & apponitur depulsio septem calumniarum; videlicet,

1. nos esse hostes Trinitatis, c. 2.
2. personam à nobis male definiti, c. 3.
3. nos asserere inæqualitatem personarum, c. 4.
4. nos docere, Filium non sumere essentiam suam à Patre & Spiritum S. à Patre & Filio, c. 5. 6.
5. nos docere, Filium Dei esse imaginem & verbum Patris metaphorice, c. 7. 8. 9.
6. nos docere, Patrem esse primum; Filium, secundum; Spiritum sanctum, tertium omnium rerum principium, capit. 10. §. 1. ad 10.
7. nos docere distinctionem in operibus Dei ad extra, cap. 10. §. 10. vsque ad finem huius capituli, quod est vltimum h. l.

Quæ controuertuntur, de attributis deitatis, reuocantur ad omnipotentiam & prouidentiam Dei.

Circa omnipotentiam Dei depelluntur tres calumniæ: videlicet,

1. eam non numerari in attributis Dei in confessione Gallica, itemque in confessione Bezae, l. 2. c. 1.
2. Caluinum alligare omnipotentiam Dei verbo scripto, ita vt Deus nihil possit, nisi quod in verbo suo pollicitus est, c. 2.
3. à Caluino negari omnipotentiam Dei absolutam, c. 3. De prouidentia Dei primo recitatur confessio Catholicorum, c. 4. deinde duo capita controuersia proponuntur; è quibus primum est de contingentia & necessitate euentuum; secundum, de authore peccati.

De contingentia & necessitate primo proponitur status controuersia, c. 6. deinde prouidentia Dei certitudo & necessitas asseritur in rebus omnibus, c. 6. tum in naturalibus, c. 7. dehinc in voluntarijs, c. 8. tandem in contingentibus, c. 9. denique Papistarum sententia refutatur, inde à c. 10. vsq. ad 16. qui est finis huius libri.

De authore peccati primo recitantur sententiæ partium, puta Catholicorum, lib. 3. c. 1. 2. & Papistarum, c. 3. deinde vera sententia defenditur, à c. 4. ad 9. denique argumenta Papistarum refutantur, à c. 9. vsq. ad 12. quod est vltimum in h. l.

Ira considerauimus Trinitatem communiter: sequitur de incarnatione Filij, seu de Deo incarnato, singulariter; hoc est, de Christo.

In Christo attendere oportet personam & officium.

In persona Christi sunt 1. duæ naturæ. 2. naturarum vnio hypostatica. 3. communiō proprietatum, quæ sequitur istam vnionem. Hic primo depellitur calumnia gemina; vna, an Caluinus docuerit duas esse in Christo personas, & Beza duas vniones hypostaticas, l. 4. cap. 1. altera, an communicatio idiomatum à nobis dicatur esse tantum verbalis, c. 2. deinde speciatim agitur de humana Christi natura, hoc ordine.

1. de Christi natiuitate; an Christus sit natus ex Maria clauso utero, c. 3.
2. de Christi anima; vbi de animæ ipsius beatitudine, c. 4. 5. 6. fide, c. 7. scientia, cap. 8. 9. 10. 11. & peccato, an aliquid in Christi anima fuerit, c. 12. & 13. qui est finis libri.
3. de Christi passione: vbi acerrima est controuersia de descensu Christi ad inferos. Hic primo diluuntur calumniæ, lib. 5. c. 1. 2. deinde status controuersia proponitur, c. 3. tertio Papistarum argumenta ventilantur, cap. 4. ad 11. denique argumenta Catholicorum adferuntur, cap. 11. ad 19. & obiectiones Papistarum soluuntur, cap. 19. 20.
4. de Christi resurrectione: vbi disputatur de quinq; cicatricibus, an illas Christus retineat in gloria, c. 21. quod est vltimum h. l.
5. de dotibus corporis Christi: vbi primo proponitur status contro-

uerfia, l. 6. c. 1. deinde disputatur de dotibus numero sex (neque enim omnes veniunt in controuersiam) videlicet. de impassibilitate, subtilitate, leuitate, & splendore, c. 2. de inuisibilitate, c. 3. de localitate, à c. 4. ad 11. siue finem libri.

Sic de Christi persona: consequens est, vt de eius officio agamus, quod significatur vno Mediatoris nomine. Hic autem tres sunt controuersia, lib. 7. c. 1. è quibus

Prima est vtrum Christus sit mediator secundum vtramque naturam? Cuius controuersia status proponitur lib. 7. c. 2. affirmatiua Catholicorum defenditur, c. 3. 4. negatiua Papistarum refellitur, c. 5. 6. 7.

Secunda est, vtrum Christus sibi ipsi fuerit mediator, seu aliquid sibi meruerit, cap. 8. quod est vltimum in lib. 7.

Tertia est, vtrum solus Christus sit mediator inter Deum & homines? Diuiditur autem hæc controuersia in duo capita; quorum alterum est de officio Christi sacerdotali, alterum de regio.

De officio Christi sacerdotali altera duntaxat pars, videlicet intercessio, venit in quaestionem: quia Papistæ docent ipsi subalternam esse intercessionem sanctorum. Huius itaque controuersia status proponitur lib. 8. c. 1. argumenta Papistica pro illa examinantur c. 2. ad 6. argumenta Catholica, contra illam recitantur c. 6. 7. 8. quod est vltimum in h. l.

De regio Christi officio quaeritur, vtrum solus Christus sit rex, siue monarcha, seu caput vniuersalis Ecclesiæ? Quod quidem Catholici constanter asserunt, Papistæ vero acriter oppugnant, Romanum Pontificem dicentes caput Ecclesiæ. Hic itaque primo recitatur immensa autoritas Oecumenici Pontificis, quem vocant, lib. 9. c. 1. deinde status controuersia constituitur, totaque tractatio in duo diuiditur capita. Primum est de thesi, vtrum scilicet aliquis à Christo constitutus sit Pontifex oecumenicus: alterum de hypothese, hoc est, an Pontifex Romanus sit à Christo constitutus ille Pontifex, c. 2.

Thesis affirmans defenditur à Papistis; quorum argumenta excutuntur à c. 3. vsq. ad 16. quod est vlt. in lib. 9. negans asseritur à Catholicis, quorum argumenta edisseruntur & asseruntur lib. 10. capit. 1. 4.

Hypotesis habet partes duas. In priori quaeritur de primo oecumenico Pontifice, quem à Christo collocatum Papistæ volunt in hoc tam excelso solio. In altera disputatur de primi istius successoribus ad hunc vsque diem.

In priori hypotheseos istius parte disertata est Papistarum assertio, Petrum Apostolum à Christo institutum fuisse Pontificem oecumenicum, lib. 11. c. 1.

Assertio ista varijs argumentis partim propugnatur à Papistis, quæ prolixè commemorantur & refutantur, à cap. 2. ad 23. seu finem libro 11. partim oppugnat à Catholicis, lib. duodecimo, capitibus quinque.

Alterâ hypotheseos pars est de successoribus Petri, hoc est, Pontificibus Romanis. Nam istos illi Petro successores designant. Hic autem duo constituuntur capita disquisitionis: prius, vtrum Romanus Episcopus sit oecumenicus Pontifex: alterum, vtrum sit Antichristus; quod est prioris appendix.

Prius caput in duas quaestiones subdividitur; quarum vna est de autoritate Romani Pontificis in Ecclesiam, altera de iure ipsius in temporalem politiam. Ibi est regimen ipsius Ecclesiasticum; hic potestas, quam vi regiminis Ecclesiastici dicunt habere in principibus seculares, lib. 13. c. 1.

Autoritas Pontificis Romani quam sibi vendicat in ecclesiam, varijs argumentis & testimonijs asseritur à Papistis, à c. 2. ad 23. siue finem lib. 13. Sed à Catholicis oppugnat lib. 14. capitibus 15.

De autoritate Pontificis Romani, quam sibi arrogat in statum politicum, tanquam prioris appendixem, primo proponitur status controuersia, lib. 15. c. 1. deinde argumenta Papistarum pro thesi affirmante ventilantur à c. 2. ad 14. deniq; argumenta nostra contra istam sententiam proponuntur & asseruntur, à c. 14. ad 17. qui est finis h. l.

Supereft alterum caput de Antichristo: vbi constituitur status controuersia lib. 16. c. 1. tum argumenta Catholicorum, quod Papa Romanus sit magnus ille Antichristus edisseruntur lib. 16. à c. 2. ad 21. siue finem libri: denique argumenta Papistarum examinantur lib. 17.

- Argumenta Catholicorum sumuntur à notis Antichristi: videlicet,
1. à tempore, lib. 16. c. 2.
  2. à sede Antichristi, c. 3. 4.
  3. à doctrina ipsius, c. 5. 6.
  4. à docendatione; quæ cernitur in mysterio iniquitatis, cap. 7. 8. in imposturis, c. 9. 10. 11. 12. 13. in miraculis, c. 14.
  5. à vita: vbi sunt crudelitas, c. 15. scelera, c. 16. & luxus, c. 17.
  6. ab autoritate in Ecclesia, c. 18. 19. & Republica, c. 20. 21. qui est finis lib. 16.

DISPOSITIO GENERALIS.

Argumenta Papistarum, quod Papa Romanus non sit magnus ille Antichristus, alia sunt Bellarmini, alia Sanderi, libro decimo primo.

Bellarmini argumenta sunt numero nouem, hoc ordine:

1. de Antichristi nomine, c. 1. §. 1.
2. de vno homine, c. 1. §. 2. & seqq. itemque c. 2.
3. de tempore aduentus & mortis Antichristi, cap. 3. 4. 5.
6. 7.
4. de ipsius nomine proprio & charactere, c. 8.
5. de gente & generatione illius, c. 9.
6. de sede, c. 10.
7. de doctrina & moribus, c. 11.
8. de miraculis, c. 12.
9. de regno & praelijs, c. 13.

Sanderi argumenta sunt numero duo, c. 14.

Atque haec sunt controuersiae de Deo: sequuntur, quae ad cultum Dei pertinent; ubi sunt tria capita.

Primum est de consensu partium, lib. 18. c. 1.

Secundum, est depulsio calumniarum, quod sanctos conuictis prosequimur, c. 2. ad 6. qui est finis h. l.

Tertium, est arx causae de cultu religioso, an ille recte deferatur creaturis, reliquijs, & imaginibus.

De cultu creaturarum duo disputantur:

I. Vtrum quibusdam creaturis competere possit cultus religiosus? Hic primo proponitur status controuersiae, lib. 19. c. 1. deinde de argumenta Papistarum affirmantium refutantur, c. 3. 4. 5. denique argumenta Catholicorum negantium stabiliuntur, cap. 6. 7. 8. qui est finis h. l.

II. Vtrum inuocatione religiosa liceat inuocare ullam creaturam? Vbi status controuersiae proponitur lib. 20. c. 1. tum argumenta Papistarum pro parte affirmatiua refelluntur, cap. 2. 3. 4. 5. denique argumenta Catholicorum pro parte negatiua asseruntur, c. 6. 7.

De cultu reliquiarum proponitur status controuersiae libro 20. cap. 8. & argumenta Papistarum refelluntur, cap. nono quod est vltimum in h. l.

De cultu imaginum primo constituitur, c. 1. ad 10. libro vigesimo primo cap. primo deinde duo capita controuersiae tractantur; vnum de imaginum veneratione; alterum, de imaginum positu in templis.

Circa venerationem imaginum tria veniunt in quaestionem: de quibus duo priora sunt generalia, tertium speciale.

I. Vtrum licitae sint imagines Dei? Papistae affirmant, lib. 21. c. 2. nos negamus, c. 3.

II. An imagines creaturarum sint adorandae? Vbi status controuersiae est cap. 4. argumenta Papistarum pro thesi affirmante, c. 5. 6. 7. Catholicorum, pro thesi negante, cap. 8. ad 15. quod est vltimum huius libri.

III. De cruce, lib. 22. de qua disputatur primo historice, an imagines crucis in vsu fuerint ante Constantinum, c. 1. deinde praedice, de ipsius cultu seu adoratione, c. 2. ad 7.

De positu imaginum in templis disputatur c. 7. ad 9. qui est finis h. lib. & totius tomi secundi.

TOMVS III. DE HOMINE CORRVPTO & INSTAURATO.

Tertius locus communis Panstratiae nostrae habet controuersias de homine corrupto & instaurato.

Circa hominem corruptum primo diluitur calumnia Iesuitarum de prima hominis natura, libro primo cap. 1. deinde constituuntur duo capita controuersiae, vnum de peccato, alterum de poena peccati.

De peccato sunt tres controuersiae: 1. Quid sit peccatum originale? 2. Quale sit hominis liberum arbitrium in statu peccati? 3. Vtrum omnes homines sint peccatores?

De peccato originali primo proponitur status controuersiae, lib. 1. c. 2. deinde argumenta Catholicorum recitantur pro vera sententia, quod nempe corruptio insit humanae naturae, & insit homini nascenti, & ortum ducat ab Adamo, cap. 3. 4. 5. 6. denique argumenta Papistarum excutiuntur, cap. 7. & 8. quod est vltimum in hoc libro.

De libero hominis arbitrio in statu peccati primo formatur status controuersiae, l. 2. c. 1. deinde disputatur de libero arbitrio in genere & in specie. Ibi est ipsius natura, cap. 2. ad 7. hic disputantur duae quaestiones: vtrum sit in homine corrupto, c. 7. 8. & quanam sint eius vires, cap. 9.

Vires autem liberi arbitrii attenduntur in bono naturali, & morali seu theologico.

Vires in bono naturali spectantur tum in genere, circa res ciuiles; c. 10. tum in specie, circa cognitionem Dei, c. 11. 12. vbi est finis huius libri.

De viribus liberi arbitrii in bono theologico primo proponitur status controuersiae, libro tertio cap. primo; deinde argumenta Papistarum refelluntur, a c. 2. ad 18. siue vltimum huius libri: tandem nostra argumenta proferuntur & defenduntur, libro quarto capitibus duodecim.

Circa quaestionem, vtrum omnes homines sint peccatores, primo depellitur calumnia, quod negetur peccatum originis transire in liberos fidelium, lib. 5. c. 1. deinde disputatur, an Maria virgo fuerit immunis a peccato originis: vbi status controuersiae est, c. 2. affirmatiua Papistarum, a cap. 3. ad 8. negatiua nostra, a cap. 8. ad 14. seu finem h. l.

Sic de peccato: sequitur poena peccati; vbi in genere est consensus partium, l. 6. c. 1. & in specie quaeritur de poenis peccati originalis, & peccatorum actualium.

De poenis peccati originalis quaeritur, vtrum animae mortuorum in solo peccato originali patiantur vna cum poena damni etiam poenam sensus, c. 2. Nostra affirmatiua est c. 3. Papistarum negatiua, cap. 4. 5. 6.

De poenis peccatorum actualium sic disputatur, vt primo examinetur distinctio peccatorum in venialia & mortalia, cap. 7. deinde calumnia purgetur, c. 8. & dehinc adferantur argumenta tum Papistarum pro peccatis venialibus, c. 9. 10. 11. tum Catholicorum contra istam sententiam, c. 12. 13. qui est finis h. l.

Haec de hominis corruptione: sequitur eius restauratio, seu reparatio; cuius considerandae sunt causae & natura.

Causa est alia prima summaque, alia subordinata siue media.

Causa reparationis humana prima est voluntas Dei, quae hic dicitur praedestinatio.

Prædestinationis doctrina primo in genere proponitur, lib. 7. cap. 1. deinde in specie exponitur; vbi sunt tria capita controuersiarum:

I. Sitne praedestinatio, intellectus diuini actio, an potius voluntatis, c. 2. 3.

II. Sitne communis electioni & reprobationi, c. 4. ad 8. qui est finis h. l.

III. Sitne eius causa aliqua praeter Deum: vbi primo proponitur status controuersiae, lib. 8. cap. 1. deinde distincte agitur de causa electionis & reprobationis. Quantum attinet ad causam electionis, examinantur argumenta Papistarum pro praerogatione merito, c. 3. 4. 5. & nostra argumenta contra illam praerogationem stabiliuntur, c. 6. 7. De causa reprobationis tractatur cap. 8. 9. 10. qui est finis h. l.

Eiusmodi est prima salutis causa: nunc de causa subalterna reparationis in Christo, seu de medio ad salutem; quae varia sunt: sed in controuersiam tantum venit mors Christi: vbi disputatur de meritis & efficacia mortis Christi.

Merita mortis Christi considerantur vel ex compacto, l. 9. c. 1. vel absolute, c. 2. 3.

Circa efficaciam mortis Christi quaeritur, pro quibusnam Christus sit mortuus? Hic primo disputatur, nos non negate mortis Christi sufficientiam, c. 4. deinde formatur status controuersiae de mortis Christi efficacia, cap. 5. tertio ventilantur argumenta Papistarum pro redemptione omnium, cap. 6. ad 13. quarto & vltimo asseruntur argumenta nostra pro redemptione electorum; cap. 13. quod est vltimum h. l.

Hucusque de causis restorationis humanae: sequitur illius natura, quatenus nempe ista reparatio spectatur in singulis, vel in omnibus Christianis; id est, in Ecclesia.

Reparatio in singulis Christianis consideratur quantum ad ipsius partes, effectum, & externa instrumenta; quae dicuntur sacramenta.

Partes reparationis sunt sanctificatio & iustificatio.

Circa sanctificationem primo redditur ratio ordinis, cur de illa prius dicatur quam de iustificatione: deinde abstergitur calumnia: tertio agitur de sanctificationis perfectione & imperfectione: quarto de ipsius partibus.

Ratio ordinis haec est. Etsi iustificatio est natura prior quam sanctificatio: tamen quia Papistae non distinguunt, indeque fit, vt de iustificatione disputantibus multa subinde occurrant, quae ad sanctificationem pertinent, & non explicata faceffunt negotium, cogimur de sanctificatione prius dicere, lib. 10. c. 1.

OECONOMIA PANSTRATIÆ CATHOLICÆ.

Calumnia, qua nos grauant Papistæ, est, quod omnem iustitiam inhærentem à fidei alienemus, c. 2.

Perfectio sanctificationis distinguitur certis gradibus, cap. 3. & falso asseritur à Papistis, vt patet è seqq.

Imperfectio sanctificationis est gemina: vna propter concupiscentiam, quæ nos in hac vita non deserit; altera propter actus moraliter malos, siue peccata mortalia, quibuscum conflictamur.

De prima sanctificationis imperfectione, seu concupiscentia primo formatur status controuersia, c. 4. deinde argumenta catholicorum recitantur & vindicantur, c. 5. ad 11. deniq; argumenta papistarum examinantur, c. 11. ad 20. qui est finis h. l.

De secunda sanctificationis imperfectione, quæ est in peccatis mortalibus, hæc est quæstio, Vtrum legis obseruatio seu impletio possibilis sit hominibus iustis, per eam gratiæ mensuram, quæ datur in hac vita, lib. 11. cap. 1. Quam quæstionem papistæ affirmant, catholici negant. Sunt autem hic duo capita controuersia. Prius agit in genere de tota obseruatione legis: alterum sigillatim de bonitate operum pendentium ab ea obseruatione.

De prioris capite docent aduersarij, obseruationem omnium Dei præceptorum esse nobis possibilem cum ipsius adiutorio. Quam sententiam illi probant varijs argumentis, quæ excutiuntur à cap. 2. ad 10. nos negamus itidem varijs argumentis, à c. 10. ad 16.

De posteriori capite, videlicet de singulis operibus bonis, hæc est quæstio, an bona opera in hac vita possint esse perfecta, c. 16. Nos negamus varijs argumentis, à c. 17. ad 21. Papistæ aiunt itidem varijs argumentis, quæ expenduntur, à cap. 21. ad 24. adeoque finem h. l.

Partes sanctificationis sunt fides & bona opera.

De fide primo expenduntur significationes vocabuli, & status controuersia formatur, lib. 12. c. 1. deinde disputantur quæstiones controuersia, num. 5. hoc ordine.

I. Cuius facultatis sit fides, intellectusne an voluntatis, vel vtriusque? quod postremum asseritur c. 2. 3. 4.

II. An fides sit notitia? vbi primo proponitur status controuersia, cap. 5. deinde argumenta papistarum pro ista fide confutantur, c. 6. 7. 8. deniq; contra illam disputatur ex mente catholicorum, c. 9.

III. Disputatur de nexu bonorum operum & fidei: ita vt primo formetur status controuersia, c. 10. deinde argumenta Papistarum excutiantur, à cap. 11. ad 16. postremo catholicorum sententia confirmetur c. 19. quod claudit hunc librum.

IV. Disputatur de fidei obiecto: Vtrum scilicet fides subsistat in vniuersali consideratione salutis in Christo propositæ, an vero hanc eandem applicet vnicuique peculiariter? Hic primo status controuersia proponitur, lib. 13. c. 1. deinde applicatio propugnatur à catholicis, c. 2. 3. & impugnatur à Papistis, cap. 4. 5. 6. 7. denique applicationis certitudo defenditur à nobis, c. 8. ad 16. impugnatur ab aduersarijs, c. 16. ad 20.

V. Disputatur, quorumnam hominum sit fides vera; electorumne tantum, an etiam quorundam reproborum; & possitne vera fides penitus deficere? Hic proponitur status controuersia, cap. 20. & tum adferuntur argumenta Papistarum pro interitu fidei, c. 21. nostraque asseruntur contra istum interitum, c. 22. quod est vltimum h. l.

Sic de fide: nunc de bonis operibus. Sunt autem hic duæ partes disputationis: de merito operum, prima; de necessitate, altera.

De merito operum bonorum primo proponitur sententia vtriusque partis, nempe Papistarum, lib. 14. c. 1. & catholicorum, c. 2. deinde expenditur nomen meriti, c. 3. & res ipsa; videlicet meritum congrui, c. 4. & meritum condigni: de quo ipsum *νεμόσδορον* est c. 5. argumenta Papistarum, c. 6. ad 13. Catholicorum, c. 13. ad 22. quod est vltimum h. l.

Necessitas bonorum operum primo distinguitur, deinde plene ventilatur. Ibi est distinctio necessitatis in eam, quæ est secundum efficientiam, quæque negatur à nostris, asseritur ab aduersarijs, lib. 15. c. 1. & eam, quæ est secundum præsentiam; vbi depellitur calumnia, c. 2. Hic sunt duo capita controuersia: vnum de discrimine legis & Euangelij, c. 3. 4. 5. alterum de libertate Christiana circa legem moralem, c. 6. & res adiaphoras, c. 7. vbi disputatur de constitutionibus Ecclesie & votis.

Circa constitutiones Ecclesie quæritur primo de authoritate quam habet vel non habet Ecclesia in condendis huiusmodi legibus; deinde de ipsis legibus.

De authoritate Ecclesie primo proponitur status controuersia, cap. 8. deinde argumenta Papistarum ventilantur, c. 9. & 13. deniq; nostra argumenta opponuntur & defenduntur, cap. 13. ad 17. qui est finis libri.

De legibus ipsis, quas condit Ecclesia, duo sunt præcipua capita; de coniugijs, & ieiunijs.

In coniugijs quæritur primo de illorum vsu, tum de repudijs & diuortijs.

De vsu illorum tria capita sunt controuersa. 1. vtrum sit aliquod hominum genus, cui sit interdendum matrimonium? 2. de cognationibus. 3. de liberis, qui sunt in potestate parentum.

Quod attinet ad primam controuersiam, Papistæ vsu matrimonij non permittunt sacerdotibus; & post secundas nuptias nulla spes admittendi quenquam. Vnde duo capita disputationis: vnum de sacerdotum cœlibatu, alterum de digamia.

De cœlibatu sacerdotum primo proponitur status controuersia, l. 16. c. 1. deinde ille impugnatur nostris argumentis, à c. 2. ad 14. & vltimum huius libri; postremo propugnatur à Papistis, quorum argumenta refelluntur l. 17. à c. 1. ad 10.

Digamia (nempe successiua) æque licita est clericis atque laicis, c. 10. quod est postremum in h. l.

De cognationibus disputatur primo in genere, l. 18. c. 1. 2. 3. deinde in specie; vbi prima quæstio est, An iis gradibus, qui exprimentur in Leuitico, alij gradus addendi fuerint, quorum incestæ fierent nuptiæ, c. 5. 6. 7. 8. altera, An gradus apud Mosen prohibiti, obnoxij sint dispensationi, c. 9. 10.

De liberorum nuptijs exurgit gemina quæstio: videl. vtrum parentes possint liberos ad matrimonium cogere, & an consensus parentum sit necessarius, c. 11.

Hæc de vsu matrimonij: sequitur de repudio, c. 12. & de diuortio, c. 13. ad 18. quod claudit h. l.

Tractationem de coniugijs excipiunt ieiunia: vbi primo abstergitur calumnia, libro decimo nono cap. 1. deinde quæritur, quomodo ieiunium sit celebrandum; quo nempe abstinentiæ genere, & quo tempore?

De abstinentia in ieiunio duo disputantur: vnam est de vna cœna in ieiunio, cap. 2. alterum, an ciborum delectus faciat ieiunium, cap. 3. 4. 5.

De tempore ieiunij tria disputantur, hoc ordine:

I. De ieiunijs statis Papistarum in genere, c. 6.

II. De ieiunijs statis illorum in specie: puta de Quadragesima, c. 7. de ieiunio feriæ quartæ, sextæ, & sabbati, c. 8. de ieiunijs quatuor temporum, c. 9. denique de ieiunijs Aduentus, Rogationum, & Vigiliarum, c. 10.

III. De diebus, quibus non licet ieiunare, cap. 11. quod est postremum in h. l.

Hactenus de constitutionibus ecclesie: superest de votis; quorum tractatio generalis est lib. 20. cap. 1. specialis persequitur duas quæstiones: videlicet. Cui sit nuncupandum votum, num soli Deo, an etiam sanctis, cap. 2. & quid sit vouendum: vbi disputantur ista duo: primo, An præcepta cadant in votum, c. 3. deinde, an & quomodo res arbitrariæ cadant in votum: & hic iterum duo veniunt in quæstionem. Primum est, Vtrum & quomodo vota sint cultus Dei, c. 5. 6. Alterum, Quisnam debeat esse votorum inodus? Hic agitur de religionum Papisticarum ordinibus, c. 7. illarumque origine, & abusu.

Origo illarum cernitur in votis substantialibus, & votorum professione. Vota substantialia, seu essentialia, sunt numero tria: videlicet votum paupertatis, c. 8. 9. 10. obedientiæ, c. 11. 12. 13. & continentie seu castitatis, c. 14. ad 20. Votorum siue religionis professio arcessit originem votorum à consilijs Euangelicis, c. 20. 21. & exemplis illustribus, c. 22.

De religionum abusu disseritur c. 23. eog. vltimo.

Sic de sanctificatione: deinceps de iustificatione. Vbi tria sunt capita controuersia. 1. quid sit iustificatio, seu quæ eius materia? 2. de ipsius instrumento, sola fide. 3. de remissione peccatorum.

De materia iustificationis primo formatur status controuersia, lib. 21. cap. 1. deinde ventilantur argumenta Papistarum pro iustitia inhærente, cap. 2. ad 8. postremo adferuntur & adferuntur argumenta Catholicorum partim contra iustitiam inhærentem, cap. 8. ad 13. partim pro imputata Christi iustitia, cap. 13. ad 21. qui est finis h. lib.

De sola fide iustificante primo proponitur status quæstionis, libro vigesimo secundo cap. primo deinde vera sententia probatur, cap. 2. ad 6. & defenditur contra Papistarum argumenta, cap. 6. ad 14. siue finem libri.

De remissione peccatorum disputatur, an sit plena & perfecta? Catholici aiunt; Anticatholici negant, ita vt defendant ipsius imperfectiorem, & istius imperfectiorem supplementum. Quod attinet ad imperfectiorem seu dimidiationem remissionis peccatorum, disputatur de pœnis peccatorum condonatorum, ita vt primo reciteretur status controuersia, lib. 23. cap. 1. deinde argumenta Catholicorum, c. 2. & Papistarum,

DISPOSITIO GENERALIS.

Papistarum, c. 3. ad 7. De istius imperfectionis supplemento ita docent Papistæ, ut constituant geminum; unum per proprias, alterum per alienas satisfactiones.

Satisfactiones proprias Papistæ probant, cap. 7. ad 18. Catholici damnant, c. 18. ad 21. qui est finis h. l.

Satisfactiones alienæ sunt apud aduersarios aliæ priuatae, de quibus lib. 2. c. 6. 1. aliæ publicæ, quæ veniunt nomine Indulgentiarum: in quibus spectantur ista:

1. Essentia, in ipsarum origine & definitione, c. 2. in materia, c. 3. in forma, c. 4. in mensura, c. 5.
2. vsus, c. 6.
3. oppugnationum initium, c. 7.
4. tria disputationis capita. Primum est, vtrum possint peccatores pro aliis satisfacere: vbi sunt argumenta Papistarum affirmantium, c. 8. ad 15. & Catholicorum negantium, c. 15. Secundum est, vtrum sit aliquis Indulgentiarum thesaurus, c. 12. 13. 14. Tertium est, vtrum iste thesaurus Ecclesiæ autoritate sit dispensandus, cap. 15. 16. quod est postremum in h. l.

Ita de partibus reparationis humanæ actum est quindecim proximis libris: restat de ipsius effectu, quod est sanctorum beatitudo; de qua

- I. proponitur sententia Catholicorum, lib. 25. c. 1.
- II. absterguntur calumniæ Papisticæ, c. 2. 3.
- III. quæstiones leuiores disputantur, c. 4.
- IV. disputatio fundamentalis instituitur de limbo Patrum & purgatorio.

De limbo Patrum agitur inde à c. 5. ad 11. siue finem huius libri.

De purgatorio primo proponitur status controuersiarum, l. 2. c. 6. 1. deinde argumenta Papistarum refutantur, c. 2. ad 25. postremo argumenta Catholicorum contra istud figmentum recitantur & vindicantur, c. 25. 26. qui est finis huius libri & totius tomi tertij.

TOMVS IV. DE SACRAMENTIS.

Quartus locus communis Panstratiæ Catholicæ est de Sacramentis.

Sacramenta considerantur in genere, & in specie. In genere spectatur nomen & res.

De nomine sacramenti primo abstergitur calumnia, lib. 1. cap. 1. tum disputatur de vi atque vsu nominis sacramenti, c. 2. postremo nomina Hebraica, c. 3. nomen Græcum, c. 4. & nomen Latinum, c. 5. excutiuntur.

In re ipsa oportet attendere capita consensus & controuersiarum.

Capita consensus sunt de constitutione & celebratione sacramentorum.

Constitutio siue natura cernitur in definitione, distinctione, & proprietatibus sacramentorum.

Definitio est c. 6.

Distinctio est, quod sacramenta alia fuerunt ante, alia post Christum.

Sacramenta ante Christum, seu V. T. sunt vel ante peccatum, in statu innocentia, c. 7. vel post peccatum: vbi sunt sacramenta alia legis naturæ, c. 8. alia legis Mosaicæ, c. 8.

Sacramenta post Christum, siue N. T. sunt itidem c. 8.

Proprietates sacramentorum colliguntur c. 10. 11. 12.

De celebratione sacramentorum agitur c. 13.

Atque hæc sunt capita consensus de sacramentis in genere: capitula controuersia de iisdem in genere sunt quatuor, hoc ordine:

- I. de rebus seu elementis: quomodo sacramenta sint signa visibilia, cap. 14.
- II. de verbis: quale sit verbum in sacramentis, c. 15. 16. 17. 18.
- III. de administratione: an in celebratione necessario requiratur intentio ministri, c. 19. 20. 21. qui est finis h. l.
- IV. de efficacia: vbi primo proponitur sententia partium, nempe Papistarum, l. 2. c. 1. & Catholicorum, c. 2. deinde disputatur in genere, an sacramenta sint instrumenta, quibus insita sit vis iustificandi, c. 3. ad 12. & in specie, an imprimant characterem, c. 12. ad 16. qui est finis h. l.

Sacramenta in specie sunt alia V. alia N. T.

In sacramentis V. T. spectatur collatio cum sacramentis N. T. eaque tum vera, l. 3. c. 1. ad 5. tum falsa, c. 5. ad 7. seu finem libri.

Sacramenta N. T. sunt falsa, vel vera.

De falsis agitur in genere, & in specie.

In genere examinantur argumenta Papistarum pro septenario sacramentorum numero, l. 4. c. 1. 2. 3. 4. & adferuntur argumenta Catholicorum contra istum numerum, c. 5. 6.

In specie agitur de Confirmatione, c. 7. ad 12. de Pœnitentia, c. 12. ad 17. de Extrema vnctione, c. 17. ad 22. de Ordine, c. 22. ad 27. & de Matrimonio, c. 27. ad 32. quod est vltimum in h. l.

Sacramenta N. T. vera sunt duo solum, baptismus & euc haristia. In baptismo expenditur primo nomen & definitio, l. 5. c. 1. deinde essentialia; denique ritus præter essentialiam.

Essentialia baptismi sunt in eius materia & forma, c. 2. effectis, & personis.

Circa baptismi effecta disputatur de ipsius efficacia, c. 3. ad 8. & necessitate, c. 8. 9. 10.

Personæ in baptismo considerantur in genere, c. 11. & in specie; vbi de baptismo Iohannis, cap. 12. 13. & de legitimo ministro baptismi, c. 14.

Ritus præter essentialiam sunt alij legitimi, c. 15. alij alieni, c. 16. quod est vltimum in h. l.

Alterum Ecclesiæ Christianæ sacramentum est Eucharistia, cuius occurrit nomen l. 6. c. 1. 2. & res: vbi duo sunt loci controuersiarum, ex mente scilicet Papistarum. Primo enim agendum est de Eucharistia, quatenus est sacramentum; deinde, quatenus sacrificium.

In Eucharistia, quatenus est sacramentum, attenditur materia externa & interna.

Priori capite continentur Eucharistiæ elementa, & horum vsus.

Circa elementa Eucharistiæ disputantur ista duo:

1. an aqua vino miscenda, c. 3.
2. de qualitate seu genere panis: vbi de azymo & fermentato, c. 4.

Circa vsum elementorum in Eucharistia spectatur primo consecratio, cap. 5. ad 9. siue finem h. l. deinde vsus externus: vbi est Eucharistiæ adoratio, l. 7. c. 1. 2. 3. reseruatio, c. 4. ad 11. fractio, c. 11. & distributio; vbi tria ista quærentur,

I. An sit legitima Eucharistia sine distributione. Et hic disputatur de Missis priuatis, c. 12. ad 20.

II. Quomodo Eucharistia sit distribuenda, c. 20. qui est finis h. l.

III. Quid sit distribuendum: alterumne elementum duntaxat, an vtrumque? Et hic à Catholicis disputatur pro vtraque specie, l. 3. capitibus 11. à Papistis pro vna specie, lib. 9. capitibus 12.

Talis est materia externa in Eucharistia: sequitur materia interna, quæ dicitur res Eucharistiæ, estque corpus & sanguis Iesu Christi.

De re sacramenti in Eucharistia primo proponuntur capita controuersiarum, l. 10. c. 1. deinde instituuntur disputationes, eaque parasceusticæ, & grauiores.

Disputationes parasceusticæ sunt aliæ de partibus enuntiationis Eucharistiæ; aliæ de tota enuntiatione.

De partibus enuntiationis sunt tres quæstiones:

1. quid sit corpus Christi in Eucharistia, c. 2.
2. quid sit Hoc in Eucharistia, c. 3.
3. quid sit Est in Eucharistia, c. 4.

De tota enuntiatione disputatur c. 5.

Disputationes grauiores sunt numero quatuor:

Prima est de interpretatione propria, figurataue verborum Eucharistiæ, c. 6. ad 23. seu finem h. l.

Secunda est de manducatione corporis Christi: vbi primo est consensus partium, lib. 11. c. 1. deinde disputatur de manducatione corporali Papistarum, spirituali catholicorum, & indigna tum Papistarum tum catholicorum.

De manducatione corporali Papistarum primo proponitur ipsorum sententia, c. 2. deinde argumenta pro hac sententia examinantur, c. 3. ad 10. postremo argumenta nostra contra illam sententiam recitantur, c. 10. ad 19. qui est finis huius libri & tomi.

Et hucusque licuit auctori nostro progredi. Sequentes itaque controuersiarum tractantur in supplemento quarti tomi, eo, quo sequitur, ordine.

De manducatione spirituali agitur c. 1. & 2. supplementi nostri.

De manducatione indigna, c. 3. & 4.

Tertia controuersia est de Christi presentia in Eucharistia, c. 5. & 6.

Quarta est de Transsubstantiatione, c. 7. & 8.

Et ita quidem consideratur Eucharistia, vti est sacramentum: restat vt eadem consideretur vti dicitur esse sacrificium, quod vulgo Missa vocatur. De hac tractatur cap. 9. & seqq. vsque ad finem supplementi huius tomi quarti: ita nempe vt spectentur Missæ tum essentialia, eaque in ipsius substantia c. 9. 10. qualitate, c. 11. & efficacia, c. 12. tum accidentalia, eaque in linguæ genere, & modo vocis, c. 13. ceremoniis, & canone, c. 14.

TOMVS V. DE ECCLESIA.

Quintus & vltimus Panstratiæ nostræ tomus est de Ecclesia. In ea venit expendenda vox & res ipsa.

Vox expenditur lib. 1. c. 1.

Quantum attinet ad rem ipsam, Ecclesia est vera, vel falsa.

OECONOMIA PANSTRATIÆ CATHOLICÆ.

Ecclesia vera est militans, vel triumphans.

Ecclesia militans spectatur in constitutione & iurisdictione sua.

Quantum ad constitutionem Ecclesia consideratur vel in se tota, vel in membris suis.

Ecclesia tota, quam dicunt collectivam, consideratur in thesi & hypothesi;

Ecclesia tota in thesi, seu in genere, spectatur in natura, privilegiis, & notis suis.

Natura Ecclesiæ discitur ex distinctionibus & definitione ipsius.

Distinctiones Ecclesiæ primo recitantur, c. 2. deinde vna ex illis disceptatur, videl. An Ecclesia catholica sit invisibilis? vbi nostra argumenta proponuntur, & corroborantur, cap. 3. & aduersariis responderetur, c. 4.

Circa definitionem Ecclesiæ queritur, Ex quibus hominibus constet Ecclesia Catholica; quæ quidem questio primo disputatur in genere quantum ad impios & infideles, *cap. 5.* & *deinde* in specie, quantum ad non-baptizatos, *cap. 7.* Catechumenos, c. 8. excommunicatos, c. 9.

Priuelegia Ecclesiæ Catholicae sunt ipsius autoritas, immunitas ab errore, & perpetuitas.

Quod attinet ad *authoritatem Ecclesiæ*, tria veniunt in questionem, hoc ordine:

1. An Ecclesia in rebus fidei præter Scripturas habeat vllam autoritatem, c. 10. 11.

2. Vtrum in Ecclesiam sit credendum, c. 12.

3. De ceremoniis Ecclesiæ, c. 13.

De immunitate ab errore queritur, An Ecclesia Catholica possit errare, c. 14. 15.

De perpetuitate est controuersia, An Ecclesia catholica possit deficere, c. 16. 17. *qui est finis h. l.*

De notis Ecclesiæ Catholicae differitur l. 2. & primo quidem in genere, c. 1. deinde in specie agitur de notis falsis Pontificiorum, & genuinis Catholicorum.

Nota falsa considerantur primo breuiter ex Pistorio, c. 2. & Costero, c. 3. deinde prolixè ex Bellarmino qui recitat notas quindecim, hoc ordine:

Prima, est nomen Ecclesiæ Catholicae, c. 4.

Secunda, est antiquitas, c. 5.

Tertia, est duratio, c. 6.

Quarta, est amplitudo & multitudo, c. 7.

Quinta, est successio episcoporum, c. 8.

Sexta, est conspiratio in doctrina cum antiqua Ecclesia, c. 9.

Septima nota est vnio membrorum inter se, & cum capite, c. 10.

Octaua, est sanctitas doctrinae, c. 11.

Nona, est efficacia doctrinae, c. 12.

Decima, est sanctitas vitæ, c. 13.

Vndecima, est gloria miraculorum, c. 14.

Duodecima, lumen propheticum, c. 15.

Decimatertia, confessio aduersariorum, c. 16.

Decimaquarta, infelix exitus eorum, qui Ecclesiam oppugnant,

cap. 17.

Decimaquinta, & vltima nota est felicitas temporalis, diuinitus iis collata, qui Ecclesiam defenderunt, c. 18.

Nota vera primo recitantur & confirmantur, c. 19. deinde ab argumentis aduersariorum vindicantur, c. 20.

Et hæc tenentur in thesi: sequitur *eadem tota in hypothese*, vbi queritur, An Ecclesia Romana sit vera Ecclesia? vbi argumenta nostrorum afferuntur, c. 21. & aduersariorum arguuntur, c. 22. *quod est vltimum h. l.*

Hæc de Ecclesia tota siue collectivâ: sequitur *de illa vt spectatur in membris suis.*

Membra Ecclesiæ aut in vnum locum sunt congregata, aut distincte considerantur.

Membra Ecclesiæ in vnum locum congregata veniunt nomine Concilij, quod vulgo appellatur Ecclesia representatiua.

In concilio spectatur natura, & priuelegium.

Circa naturam Concilij ista sunt capita controuersiarum:

1. Quid, & quoruplex sit concilium; & an concilia sint cogenda, lib. 3. c. 1.

2. Quis concilia possit ac debeat cogere, siue indicare, c. 2. 3.

3. Quas ob causas concilia sint indicenda, c. 4.

4. Ex quibus hominibus constare debeant, seu, qui ad concilia sint mittendi, c. 5. 6.

5. Cuius sit in iis præsidere & iudicare, c. 7. 8.

6. Quis modus ac ordo in iis institui debeat, c. 9.

De priuelegiis Concilij ista veniunt in disputationem:

1. Quanta sit Conciliorum autoritas, c. 10. vbi disputatur, An concilium sit supra Papam?

2. An Concilia errare possint, *qui est finis h. l.*

Membra Ecclesiæ distincte considerantur, quatenus ex iis vnum est summum, puta caput: reliqua sunt intermedia, vel infima.

De capite Ecclesiæ sunt tria capita controuersiarum: videl. de Christo, Petro, & Papa Romano.

De Christo statuitur thesis affirmans, ipsum solum esse caput Ecclesiæ.

De Petro queruntur ista duo:

1. An monarchia Ecclesiæ in Petro sit constituta, seu, Num Petrus caput Ecclesiæ fuerit constitutus?

2. An Petrus fuerit episcopus Ecclesiæ Romanæ, ibique mortuus?

De Papa Romano ista disceptantur:

1. An Petro successerit in primatu?

2. An possit errare in fide?

3. An possit leges condere, quæ obligent conscientiam?

4. An habeat potestatem temporalem?

5. An sit magnus ille Antichristus?

Tota hæc disputatio de capite Ecclesiæ à Chamiero nostro fuse pertractata est tom. 2. l. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. vnde est petenda.

Membra Ecclesiæ intermedia vulgo appellantur Clerici, quorum alij sunt seculares, alij regulares.

Clerici seculares sunt, qui in aliqua functione Ecclesiastica versantur. Vnde appellantur *ministri Ecclesiæ*. In iis oportet expendere gradum, vocationem, & priuelegia.

Gradus ministrorum Ecclesiæ spectatur in variis ordinibus & officiis, de quibus proponitur sententia Catholicorum, l. 4. c. 1. & Papistarum, c. 2.

De vocatione ministrorum Ecclesiæ queritur,

1. Quales sint vocandi, c. 3.

2. A quibus sint vocandi, seu, Penes quos sit electio ministrorum Ecclesiæ, c. 4. 5.

3. Qualiter, & quo ordine sint vocandi, c. 6.

4. Quo ritu, quæue ceremonia sint ordinandi, c. 7.

De priuelegiis ministrorum Ecclesiæ queritur,

1. An pares sint presbyteri iure diuino, c. 8. 9.

2. An presbyteri debeant esse cælibes? Quam disputationem vide tom. 3. l. 16. & 17.

3. An decimæ presbyteris iure diuino debeantur, cap. 10. huius tom. 5.

4. An presbyteri à iure ciuili, & iugo seculari sint exempti, c. 11.

Clerici regulares dicuntur *monachi*; vbi disputatur de vitæ monasticæ fundamento, professione, & adiunctis.

Fundamentum vitæ monasticæ est in consilijs euangelicis; de quibus disputat Chamierus tom. 3. lib. 20. c. 20. 21. & in exemplis monasticis, de quibus d. l. c. 22.

Professio vitæ monasticæ absoluitur votis paupertatis, obedientiæ, & castitatis: de quibus d. l. c. 8. ad 17.

Adiuncta vitæ monasticæ sunt vita solitaria, habitus, tonsura, mendicatio, horæ canonicæ, otium, & similia, de quibus agitur hoc tom. 5. lib. 4. c. 12. Super sunt infima membra ecclesiæ, quæ vulgo appellantur *laici*: vbi in primis queritur *de magistratu ciuili*,

1. An habeat aliquem primatum in Ecclesia, c. 13.

2. Vtrum cura religionis pertineat ad magistratum politicum, cap. 14.

3. An hæreticos morte punire possit, c. 15.

4. Vtrum leges ipsius obligent conscientiam, c. 16.

5. Vtrum à Papa excommunicari & abdicari possit, c. 17.

6. An Papæ sit subiectus, c. 18. *quod est vltimum in h. l.*

Talis est constitutio Ecclesiæ militantis: superest *ipsius iurisdictionis*. In ea spectatur commissio & iurisdictionis.

De commissione queritur, An soli Papæ Christus iurisdictionem Ecclesiasticam immediate contulerit, alijs vero episcopis & presbyteris mediate, l. 5. c. 1.

Partitio est, quod duæ sunt partes iurisdictionis Ecclesiasticæ; quarum altera consistit in potestate iuris condendi, c. 2. altera versatur in administratione disciplinae Ecclesiasticæ, quæ est partim communis, c. 3. & 4. partim propria, siue clericalis, c. 5.

Hucusque vidimus Ecclesiam militantem: sequitur *de triumphante*, quæ constat ex sanctis angelis & hominibus defunctis.

Quod attinet ad *angelos*, tria sunt controuersiarum capita,

1. de illorum hierarchia, c. 6.

2. de ipsorum ministerio, c. 7.

3. de inuocatione eorundem. Quam questionem disputatam vide tom. 2. l. 20. c. 2.

De sanctis defunctis tria sunt capita controuersiarum,

1. de limbo; de quo vide tom. 3. l. 25. c. 5. ad finem libri.

2. de purgatorio; quæ controuersia disputata est tom. 3. l. 26. per

3. de

3. de